

Sörünnep, katzenjammerrel

„Gyakran elképzelem magamnak a forradalmat: látom, ahogy a szegények mennek a diadalív alatt, és látom a gazdagokat a társzekerkeikben, mert mind, ahányan csak vannak, annyit hazudnak a szegényekről... látja, egy ilyen forradalomban szívesen meghalnék zászlóval a kezemben” — mondja Erna, amikor már nem hasonlít a harmincas évekbéli divatlapok modelljeire; akkor mondja, amikor közel a kijózanodás órája, és nemcsak a ruha, hanem a lélek is elmocskolódt. De Erna és Kasimir, meg a többiek — mi már tudjuk —, nem a forradalom felé lépdelnek szédülten, hanem egy szinten müncheni sör locsolta esemény antihősének, az örült szobafestőnek rémálmait megvalósítani... Ez azonban már nincs benne *Ódon von Horváth* most bemutatott *Kasimir és Karoline* című népszínművében. Csak a másnaposság kiábrándultsága.

Ascher Tamás néhány évvel ezelőtt már megrendezte azt a darabot, amely a fasiszta ideológia láncreakciószerű terjedéséről is érvényesítet mondott; von Horváth *Mesél a bécsi erdő* című zseniális darabjának reveláció erejű bemutatására gondolok. Nem árulok zsákbamacskát a Kasimir és Karoline *mélyiségben meg sem közelíti* a *Mesél a bécsi erdő*. A fent idézett szövegrészlet nem jellemző a darabra, a ritka — s itt már már brechtinek ható — textusok egyike. A sörünnepháttérű színmű nem állít előtérbe olyan, több lélekretegző figurákat, mint annak a régi előadásnak a Mariannéja, Valériája, Oszkára stb. Pedig hasonló a kor és az életközeg; a müncheni perifériane-gyed lakói erősen idézik a bécsi Józsefváros iparosait, fűszereseit, vagányait. Az egyes karakterek mintha át-sétáltak volna onnan ide. Mégis, a Karoline-ba és Ernába szétporciózott marianné-i kettősség, Kasimir Oszkártól örökölt baleksége itt kevésbé érvényesül. Pedig a hasonlatosságra még *Pauer Gyula* szűkített, szürke falakkal sivarított játkeltere is utal; ezt a bőrtónfóbiát éreztük a *Mesél a bécsi erdő* diszletvilágának láttán is. Itt azonban *Ódon von Horváth* mélyfúrása a szociális valóságba, legfeljebb *Molnár Ferenc*-i, akinek *vurstli-népszínműve*, a *Lilium* erősen hathatott a Kasimir és Karoline szerzőjére. Úgy vélem, a fordítás sem lehet remekmű, ezt ilyen — számomra értelmetlenül ható — mondat sugallja: „Amíg fel nem kötjük magunkat, addig nem halunk éhen.” Talán, ha a verseket költő *Eörsi István* a szöveg-

nek is nekilátott volna... *Selmeczi György* kort idéző, szép betétdalait is itt említem, melyeket *Hevesi András* vezényletével szólaltatnak meg.

A kaposvári előadás résztvevői mindent megtesznek azért, hogy a Kasimir és Karoline című polksstück elfogadható produkcióvá váljék; a már említett, kábítóan szép slágerekkel, a nagyvonalú, mégis részletekbe menően pontos és ihletett rendezéssel, *Szakács Györgyi* közlékeny jelmezeivel, *E. Kiss Piroska* olajozottan működő díszlet-elemeivel, igazi "őskori" autóval, a mutatványosvilág fantáziadús megjelenítésével stb. Óraműpontossággal működik minden. Lelket lehelni az élettelenbe: isteneknek való feladat. Itt emberek ügyködnek a siker érdekében, helyenként és egyénenként e korlátokon salto mortáléval emelkedve, röpdelve át. Az *Oktoberfestet* sikerül *haláltánc*á koreografálniuk. Ascher Tamás rendezői tehetsége jóvoltából.

Miről is van szó a Kasimir és Karoline-ban? A gazdasági válság árnyékában megrendezett nagy müncheni néptünnepélyen a munkanélkülivé vált Kasimirt elhagyja a babája, aki megpróbálja kihasználni sörünnepen szerzett kapcsolatait az előrejutásra, s akit megpróbálnak prostituálni. „Az ember körülmelegének függvénye” — mondja Horváth brechti pilanatában. A bomlasztó energia két felsőbb osztálybeli bajor úr személyében van jelen. Hatásukra rendeződik át ez a szociometriai modell — Kasimir és Karoline, Szemes Franz és Erna — ilyenén: Kasimir és Erna, Karolin és Schürzinger. Speer (Lándzsa) igazságügyi nagykutyán és Rauch (Füst) kereskedelmi tanácsos úron kívül van itt még két erősen kétes erkölcsű hölgy, s van egy embe-rekből, individuumból folyammá alakult, képlekeny közeg — a tömeg, mely szívesen ámitja magát Zeppelin-nel vagy más csodával, minden időkben, ha felejtethi a csodót. Erna, ez a jobbra érdemes, gondolkodó kitarított mondja: „Az emberek egyáltalán nem lennének rosszak, ha jó lenne a soruk.” Valami azonban állandó jelenlété-

vel figyelmeztet arra, hogy az ünnep múlik; egy lassan dugig telő szemétkosár a szín jobb oldalán. Az ébredés katzenjammerrel — másnaposság — jár, és a kaposvári előadás szereplői úgy bámulnak majd egymásra, mintha a másikban azokat a torzszülötteket látnák, akik most még szórakoztatva borzongatják őket. Kasimir és Erna a sejtjeikben már érzékelik a holnapot; egymásba kapaszkodásuk nem annyira a hirtelen támadt vonzalom meghitt eredménye, hanem két, a holnapnak kiszolgáltatott lény riadt összefonódása. *Pogány Judit* Ernája szép alakítás! Ahogy a darab végére

Azt mondtuk, nincsenek lelki mélyrétegei a Horváth-színmű figuráinak. S ha mégis érzékeltünk ilyeneket, az főként a színészeknek köszönhető. Ascheren kívül *Koltai Róbertnek*, aki kisember-figurájával azokat juttatja eszembe, akik a chaplini Modern időkben nyáj módjára özönlenek be a gyárkapun. (A Diktátorban majd a háború kapuján.) Koltai sórkereti monológja, emlékezetkihasználása a darab legmélyebb pillanatait jelentik. *Csakányi Eszter* Karoline-jának téglavöröse ezernyi árnyalattól van kikeverve; nüanszokig pontos és ihletett alakítás. *Lukáts Andor* a színlaki Lilium után most eljátszhatta *Ficsúrt*, alias *Szemes Franzot* is. *Spindler Béla* Schürzinger szabász szerepében ennek az előadásnak is a legjobbjai közé tartozik; kARRIERJÉT egyengető kerítőtől „csuszik le” emberré... *Dánffy Sándor* és *Jordán Tamás* a két — hm! — tisztes polgár szerepében áll helyt. *Kristóf Kata* meglepetés Elli szerepében, a kényszerűségből lotyóvá züllött lányt játszsza el, kihívó vihorászása a fültünkben marad. *Vércse Borri* alakítja társnőjét, megfélemlően. A mutatványosbódé „csodái” közül *Komáromi István* jól is játszik a Lilium-ti szerepében. *Kisvárdai Gyula*, *Kamondy Imre*, *Tóth Leonóra* és mások a slágerek stílusbravúrt jelentő előadásával tűntek ki. *Dunai Károly*, *Csernák Árpád*, és egy bayerische úr megformálója, *Krum Ádám* is feltűnt a nézőnek.

Leskó László

